

УДК 343.91-055.2

DOI 10.31733/2078-3566-2021-2-204-209

Наталія КОМИХ[©]

кандидат соціологічних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ГЕНДЕРНА ОПТИКА В ДОСЛІДЖЕННІ ЗЛОЧИННОСТІ

Здійснено спробу розглянути злочинність як соціальне явище із застосуванням гендерного підходу, який ґрунтується на ключових положеннях соціального конструктивізму. Приділяється увага аналізу жіночої злочинності, її специфіці та чинникам. За результатами дослідження визначені особливості жіночої злочинності: значно меншу питому вагу в загальній злочинності у порівнянні з чоловічою; загалом меншу суспільну небезпеку жіночих злочинів, розповсюджений вид злочину – крадіжки. Визначено причини жіночої злочинності: тенденції маскулінізації соціальної поведінки жінок, нестабільний та непередбачуваний стан соціальної реальності, бідність, політична нестабільність. Зазначено, що перспектива подальших досліджень із застосуванням гендерного підходу може бути продовжена у характеристиці жіночої злочинності, наприклад, кіберзлочинності.

Ключові слова: гендерний підхід, злочинність, жіноча злочинність, гендерна нерівність, гендерна структура.

Постановка проблеми. Проблема злочинності вже багато століть привертає увагу дослідників різних наукових галузей. Останнім часом набуває значення розгляд даного явища з позицій гендерної теорії. Як правило, злочинність трактується в науковому міждисциплінарному дискурсі як суто чоловіча сфера, яка пронизана маскулініними рисами соціальної поведінки. Жіноча злочинність поряд з рисами, спільними для всієї злочинності, характеризується певною специфікою, яка дозволяє виділити та розглядати цю категорію злочинів у ролі щодо самостійного елемента злочинності. У зв'язку з цим актуальності набуває вивчення явища жіночої злочинності в контексті сучасних умов українського суспільства.

На перший погляд, проблема полягає в тому, що жінки домінують у процентному співвідношенні над чоловіками серед всього населення, а здійснюють набагато менше злочинів. Зазначені обставини ще різкіше виявляються при аналізі соціальної реакції суспільства на жіночу злочинність. Така поведінка засуджується і вважається неприйнятною для жінки більше ніж для чоловіків. У суспільній свідомості сталим залишається стереотип, що жінки більш незахищені, фізично і психологічно слабкіші за чоловіків. Але, разом з тим, жінки, на наш погляд, швидше і легше пристосовуються до швидкозмінливих життєвих реалій, і часто там, де об'єктивно складаються обставини, що ставлять чоловіка в глухий кут, жінка неодмінно знайде вихід. Стан сучасного українського суспільства, бурхливі процеси соціокультурної та економічної трансформації вимагають від індивідів швидкої адаптації та пристосування до мінливостей. А отже, дуже часто ми спостерігаємо, що традиційні усталені форми соціальної поведінки, за якими жінка виконує експресивні функції, а чоловіку приписують інструментальні, не призводить до вдалих життєвих стратегій і тому, на теперішній час втрачають актуальність. Специфіка українського суспільства полягає ще і в тому, що в суспільній свідомості поступово відбуваються ціннісні зрушення на рівні від матеріальних до пост-матеріальних, особливо серед молоді. За результатами опитування 7-ї хвили WVS в українському суспільстві відбувається поступове прийняття секулярно-раціональних цінностей та цінностей самовираження, які є основою європейських цінностей, зокрема, – рівності перед законом, самореалізації, толерантності, відкритості змінам, індивідуальної відповідальності та взаємодопомоги [5].

© Комих Н. Г., 2021

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8585-320X>

komnata76.nk@gmail.com

На тлі зазначених суспільних зрушень явище злочинності потребує переосмислення з позицій парадигми гендерної рівності. Ми вже не можемо стверджувати, що саме злочинна поведінка жінки надає негативний вплив на суспільство, його інститути та спільність, особливо на сім'ю, на її морально-психологічну атмосферу в цілому. Жіноча злочинність не завжди є показником морального здоров'я суспільства, його духовності, ставлення до базових загальнолюдських цінностей. Ці судження повною мірою стосуються і чоловіків, які скоюють злочини.

Аналіз публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми.

Серед пострадянських фахівців проблемами вивчення злочинності та жіночої злочинності, зокрема, займалися Г. А. Аванесов, Ю. М. Антонян, Е. М. Банних, Я. І. Гілінський, М. Н. Гернет, В. В. Лунєєв, В. О. Серебрякова.

Українськими вченими, що займаються даною проблемою є такі: А. Б. Блага, А. А. Бова, М. М. Чаплик, В. І. Поклад, М. Руценок. Усі розробки базувалися на вивченні злочинності як кримінального, соціального явища та аспектів жіночої злочинності. Отже, жіноча злочинність в історичному контексті розглядається теоріями, які упродовж довгих років і до сьогодні є актуальними. Всього три основні теорії виділяють вчені, такі як: моралістична, соціологічна та біологічна. Кожен представник теорії вважає, що жіноча злочинність і злочинність взагалі, пов'язані з деякими факторами суспільного життя. Представник біологічного підходу, Ч. Ломброзо в роботі «Жінка злочинниця чи повія» намагався відповісти на запитання, що змушує і чим керується жінка, скоюючи злочини. Відповідь на це питання Ломброзо бачив у вроджених властивостях людини [4].

З точки зору психологічного підходу, представленого ідеями З. Фрейда, Е. Фромма, К. Хорні, причина злочинів – це психічні властивості, і жінок також, а саме: їх невірноваженість, схильність до емоцій, слабкий внутрішній контроль. Е. Фромм шляхом критичного розвитку ідей засновника психоаналізу розробив оригінальну теорію, що пояснювала деструктивну поведінку людини, невмотивоване насильство, жорстокість і садизм, які властиві їй.

Не слід забувати про соціологічну теорію, яка пояснює причини, мотиви жіночої злочинності у суспільстві. Засновник теорії диференційної асоціації Е. Сазерленд, стверджував, що індивіди стають правопорушниками внаслідок своїх зв'язків з носіями кримінальних норм, злочинній поведінці можна навчатися, як і кожній іншій справі.

Зауважимо, що корпус існуючих психологічних, соціальних, кримінологічних теорій, які пояснюють девіантну поведінку і злочинну зокрема, з першопочатків є чоловікоцентрованими, бо розглядають як модальну поведінку чоловіка – злочинця. Навіть коли дослідження стосувалось конкретно жінок-злочинців, то пояснення їх поведінки ґрунтувалось на зазначених теоріях. І тільки останнім часом, з появою гендерної теорії, науковці привнесли гендерний дискурс у дослідження злочинної поведінки. Основним надбанням соціологів та кримінологів є розуміння, що форми соціальної поведінки залежить не від психологічних, фізіологічних характеристик людини, а соціальних умов її соціалізації.

Мета статті полягає у розгляді жіночої злочинності як соціального явища з позиції гендерної парадигми. З'ясуємо специфіку жіночої злочинної поведінки за масштабом, причинами та чинниками.

Виклад основного матеріалу. Гендерний підхід ґрунтується на теорії соціального конструювання, яка є інтерпретативною за суттю, відкриває нові горизонти для переосмислення всіх попередніх теорій злочинності. Методологічним принципом є розуміння гендера як соціального конструкта, що створюються індивідом у процесі засвоєння повсякденного досвіду. Суб'єкт створює гендерні правила, відносини, а не тільки засвоює їх. З іншого боку, існує об'єктивна соціальна реальність (соціокультурні умови, економічні, політичні та інші) як данність, але вони і створюються повсякденними практиками індивідів у різних просторах соціальної реальності. А отже, гендерні відносини породжують соціальну нерівність, де домінуючі позиції належать чоловікам. Соціальна нерівність полягає не тільки у розподілі соціальних ресурсів, влади, а також у можливостях зайняти певні соціальні позиції в соціальній структурі суспільства. Гендерна нерівність – значима характеристика структури соціальної реальності та пронизує всі сфери соціума. Таким чином, для розуміння створення гендерних структур у суспільстві необхідно звернутися до дослідження мікроконтекстів. Саме соціологічна наука в цьому напрямку має перспективи застосування міждисциплінарного підходу в дослідженні гендерної специфіки злочинності. Розуміння гендера як соціального конструкту дозволило актуалізувати та виявити соціальні проблеми, які раніше вважались особистими, а не суспільними: проблеми сімейного насильства, булінгу, психологічного насильства; проблеми гендерної диференціації злочинної поведінки (за гендерними групами: чоловіки, жінки, підлітки), її причини та наслідки. Гендерний підхід та ідеї гендерної рівності суттєво вплинули

на діяльність правоохоронних органів, особливо в умовах реформування поліції, вирішенні проблем насильства. Отже, подальший аналіз жіночої злочинності ґрунтується саме на кон-структивістському розумінні гендерних відносин у суспільстві.

В цілому жіноча злочинність є складовою частиною злочинності як соціального явища, підкорюється її загальним закономірностям та трансформаціям соціальної реальності. Отже, жіноча злочинність має певну специфіку: за масштабами, характером злочинів і їх наслідками, способами та знаряддям, сферою вчинення злочину, вибором жертви тощо. Розглянемо ці аспекти детально.

Масштаби жіночої злочинності можна охарактеризувати за даними офіційної статисти-ки. Позитивною тенденцією є зниження рівня злочинності в цілому в країні. Згідно звіту Національної поліції про діяльність за 2020 рік загальний рівень злочинності в Україні зни-зився на 17%, суттєво поменшало майнових злочинів. На 30% знизилась кількість крадіжок, на 33% грабежів, розбою на 29%. Кожні дві хвилини в Україні вчинявся злочин, і кожні три хвилини розкривався. Усього за рік Національна поліція розкрила 164 тисячі злочинів. Зо-крема, розкрито 95 % вбивств, 97 % випадків нанесення важких тілесних ушкоджень та 98% зґвалтувань. У цілому частка розкриття важких злочинів склала 45 % [2].

Стосовно жіночої злочинності, зауважимо, що на початку нового тисячоліття струк-тура жіночої злочинності зазнала змін, хоча все ще традиційними залишаються злочини з корисливих мотивів, насамперед крадіжки. У 2002 р. особи, які їх вчинили, становили 26,7 % загальної кількості обвинувачуваних у скоєнні злочину жінок, у 2003 р. – 28,7 % [6].

На жаль, офіційної статистики про структуру та види жіночої злочинності нам не вда-лося знайти, тому ми спираємось на статистику про відбування покарань засудженими у місцях позбавлення волі. Так, у загальній структурі в'язничного населення України жінки займають приблизно 5 % (від 4,5 % до 6,5 %, 2007-2019 роки відповідно) [9]. За даними «Тюремного порталу» чисельність засуджених жінок, які відбувають покарання у криміналь-но-виконавчих установах – 1 592 (рік тому – 1 711 жінок) [8].

За статистикою Генеральної прокуратури України за період січень травень 2021 року кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень склала 165997 тис. З них 9993 скоє-но жінками, т.п. 6% від загальної кількості скоєних злочинів [3].

Дійсно, зі зменшенням злочинності взагалі в країні не відбувається зменшення жіно-чої злочинності. Цікаво, що взагалі жіноча злочинність за дванадцять років варіюється у ме-жах 5-6 %. Знову наголосимо на складності отримання офіційної статистики, тому обмежи-мося даними про загальні показники злочинності та жіночої, зокрема, у Дніпропетровській області. А от, інформація Головного управління статистики у Львівській області дозволила розглянути види жіночої злочинності, так як надає дані в кореляції з критерієм «стать», що є позитивною змістовною характеристикою статистичних даних та надає можливість аналізу даного явища.

Стосовно Дніпропетровської області, то у 2019 році виявлено 10486 правопорушень, з яких 12,7 % скоєні жінками [1]. Достатньо високий показник, але відсутність статистичних даних унеможливує розгляд видів злочинності та причини. У вирішенні цього наукового завдання та майбутніх дослідженнях можуть бути корисним застосування соціологічних ме-тодів, зокрема, опитування. Наприклад, глибинне інтерв'ю засуджених жінок у місцях поз-бавлення волі, що надасть змогу отримання реальної інформації про скоєні злочини, причи-ни та інші характеристики такої поведінки.

Більш детальний опис скоєних правопорушень за гендерною характеристикою можна розглянути на прикладі Львівській області. Аналіз статистики кримінальних правопорушень за даними Головного управління статистики у Львівській області за 2020 рік показав, що злочини проти власності, а саме крадіжки, не втрачають популярності серед жінок – 284 випадки з 5681 зафіксованих за період 2020 року. Слід зазначити, що для чоловіків це теж достатньо популярний вид злочину – 1788 випадків. На другому місці для обох статей – це злочини, що пов'язані з наркотиками: чоловіки – 321, жінки – 107 випадків. На третьому місці – шахрайство: чоловіки – 114 випадків, жінки – 69. Відмічаємо домінування чоловіків у таких злочинах, як умисне вбивство і замах на вбивство, умисні, тяжкі тілесні ушкодження, зґвалтування та спроби зґвалтування [7].

Отже, найрозповсюдженим видом злочину серед жінок залишається крадіжка. Загальною причиною жіночої злочинності є, на наш погляд, загальна маскулінізація жіноцтва як наслідок актуалізації питання гендерної рівності як цінності демократичного суспільства. Дослідження соціологів, психологів свідчать, що прискорений ритм життя, демократизація, яка проголошує цінності свободи вибору, рівності сприяють формуванню активної особисто-сті. З одного боку, це позитивна тенденція, але з іншого, – процес руйнування старих та не

сформованість нових моделей поведінки порушує рівновагу між особистісними та суспільними інтересами, виявляє явища соціальної фрустрації, нігілізму. Жінки почали активніше брати участь у суспільному виробництві (у тому числі у публічній сфері); відбуваються ідеологічні та функціональні трансформації соціальних інститутів, у першу чергу – сім'ї; у суспільстві зростає напруженість; збільшилися конфлікти та ворожнеча між людьми; дедалі поширюються алкоголізм, проституція, наркоманія, бродяжництво тощо. Маскулінізація жінок призводить до появи у них чоловічої психології, що й штовхає певну їх частину до «чоловічих» злочинів (убивств, заповідання тілесних ушкоджень, шахрайства, грабежів, розбоїв тощо).

Ще однією причиною жіночої злочинності є ситуація в родині. На поведінку жінки істотний вплив, насамперед, справляє її положення в родині. Відомо, що велика частина домашніх обов'язків, як правило, виконує жінка. Вона значно більше, ніж чоловік зайнята побутовими турботами, вихованням дітей, веденням домашнього господарства. Ці обставини, в свою чергу, є одним із факторів, що впливають на характер злочинів, що вчиняються жінками. Суттєво впливає на злочинність серед жінок загострення протиріч у сімейно-побутовій сфері. Жінка, яка зайнята важкою працею, відчуває постійну матеріальну нестачу, їй все складніше виконувати традиційні гендерні ролі. Під впливом життєвих негараздів, марності знайти вихід із складного становища у багатьох з них виникає нервово-психічне напруження, з'являється стан стійкої фрустрації, почуття даремності зусиль. Багато жінок опинились нині у складних, криміногенних умовах у зв'язку з воєнним конфліктом на сході України та його наслідками, вимушеної міграції, безробіття тощо.

Якщо згрупувати чинники, які впливають на конструювання індивідом злочинної поведінки, зокрема, жінками, маємо наступне:

1) чинники економічного характеру: економічні проблеми періоду формування ринкових відносин, а зараз – реформування економічної сфери. Кризовий стан: інфляція, низький життєвий рівень населення, зміни у відносинах власності; відсутність цивілізованих ринкових відносин, заснованих на рівній конкуренції, високий рівень корупції, що призвело до існування значного тіньового сектору економіки; спад суспільного виробництва та зростання рівня безробіття, значне зростання рівня економічної участі жінок у суспільному виробництві, бізнесі;

2) чинники соціального характеру: суттєві функціональні трансформації головних соціальних інститутів, у першу чергу, сім'ї, а також соціального контролю; збільшення напруги у суспільстві, неспокій людей, воєнний конфлікт, агресії, ворожість. Зростання таких антисоціальних явищ, як наркоманія, алкоголізм, проституція, бродяжництво та жебрацтво, різке зниження цінності людського життя; поширення його нового стилю, де задоволення чергується з емоційно-психологічними розрядками; збільшення у значній частині сучасної молоді розриву між цінностями, проголошеними інститутом держави та можливостями їх реалізувати, зниження значення трудової мотивації в розумінні смислу життя, утвердження феномена ризику; збільшення частки жінок на ринку праці в умовах зростання безробіття;

3) чинники політичного характеру: політична нестабільність в країні, що призводить до загострення економічної та соціальної ситуації, підриву міжнаціональних та міжрелігійних відносин; публічні конфлікти між законодавчою, виконавчою та судовою гілками влади, що створює принцип всюдозволеності та розбещеності «верхів» та спотворено впливає на населення («якщо їм можна, то чому не дозволено нам?»), що породжує явище соціального нігілізму;

4) чинники соціокультурного характеру: неналежне фінансування культурної сфери суспільних відносин; низький рівень культури громадян, що породжує цинізм та аморальність, особливо серед молоді; зростає прийняття значною частиною населення задля отримання бажаного прибутку, психології всюдозволеності, культу насилля, сексуальної свободи, що призводить до втрати цінності таких принципів, як благородство, доброта, справедливість, повага до особистості тощо.

Висновки. Отже, гендерний підхід привніс у науковий дискурс міждисциплінарну, соціально-конструктивістську інтерпретацію злочинної поведінки, що надає можливість характеризувати дане явище, як на рівні міжособистісному, так і міжгруповому, враховуючи специфіку макроконтекстів суспільного розвитку. За результатами застосування зазначеного підходу до аналізу злочинності, ми виокремили особливості жіночої злочинності: значно меншу питому вагу в загальній злочинності у порівнянні з чоловічою; загалом меншу суспільну небезпеку жіночих злочинів (але ця ознака останнім часом змінюється в гіршу сторону, оскільки зростає число тяжких злочинів, вчинюваних жінками, та їх роль у змішаній злочинності). Причинами жіночої злочинності, на наш погляд, є такі: маскулінізація

соціальної поведінки жінок, яка обумовлена об'єктивним станом соціальних змін соціальної реальності. Прискорений ритм життя, встановлення демократичних цінностей: верховенства права, свободи вибору, гендерної рівності, з одного боку, є позитивною тенденцією, але з іншого, – сприяє появі явищ, які породжують злочинність – це соціальний нігілізм, соціальна фрустрація. Вагомий фактор злочинної поведінки – кризовий стан українського суспільства, економічного, соціального, політичного та соціокультурного характеру. Не слід забувати про бідність, низький рівень життя населення, адже вони є однією з основних причин, через що жінка йде на скоєння злочину. Оскільки жіноча злочинність має місце в українському суспільстві, доцільним є її подальше дослідження у межах гендерного підходу, що спрямовує науковий пошук в напрямку міждисциплінарності. Перспективними, на нашу думку, є напрямки дослідження гендерної диференціації нових форм злочинної поведінки, наприклад, кіберзлочинності.

Список використаних джерел

1. Гендерний портрет Дніпропетровської області : наук.-практ. видання (жовтень 2020 р.) / колектив авторів за загальною редакцією д.ю.н., проф. Наливайко Л. Р. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 94 с.
2. Звіт Національної поліції про роботу у 2020 році. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2020/npu-zvit-2020.pdf>.
3. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення січень-травень 2021. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=114368&libid=100820.
4. Ломбразо Ч. Жінщина преступница или проститутка. Ставрополь: Изд-во Торбы, 1991. 223 с.
5. Світове дослідження цінностей. 2020 в Україні. Київ. Український центр європейської політики, 2020. 216 с.
6. Статистика злочинності в Україні. URL: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/233004>.
7. Статистичні дані. Головне управління статистики у Львівській обл. URL: http://database.ukrcensus.gov.ua/statbank_lviv/Database/25PRAVOPORYSH/databasetree_uk.asp#.
8. Тюремний портал. <http://ukrprison.org.ua/articles/1581323348>.
9. Ягунов Д. Українська пенітенціарна політика (1991 – 2020): узагальнення модуляцій та оцінка основних показників. *European political and law discours V7 № 5 2020*. URL: <http://surl.li/vydk>.

Надійшла до редакції 10.07.2021

References

1. Hendernyi portret Dnipropetrovskoi oblasti [Gender portrait of Dnipropetrovsk region] : nauk.-prakt. vydannia (zhovten 2020 r.) / kolektyv avtoriv za zahalnoi redaktsiieiu d.iu.n., prof. Nalyvaiko L. R. Dnipro: Dnipro. derzh. un-t vnutr. sprav, 2020. 94 s. [in Ukr.]
2. Zvit Natsionalnoi politzii pro robotu u 2020 rotsi [Report of the National Police on the work in 2020]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2020/npu-zvit-2020.pdf>. [in Ukr.]
3. Yedynyi zvit pro kryminalni pravoporushennia sichen-traven 2021 [Unified report on criminal offenses January-May 2021]. URL : https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=114368&libid=100820. [in Ukr.]
4. Lombrazo, Ch. (1991) Zhenshchina prestupnitsa ili prostitutka [A female criminal or prostitute]. Stavropol : Izd-vo Torby. 223 s. [in Russ.]
5. Svitove doslidzhennia tsinnostei. 2020 v Ukraini [World values research. 2020 in Ukraine]. Kyiv. Ukrayinskyi tsentr yevropeiskoyi polityky, 2020. 216s. [in Ukr.]
6. Statystyka zlochynnosti v Ukraini [Crime statistics in Ukraine]. URL : <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/233004/>. [in Ukr.]
7. Statystychni dani [Statistics]. Holovne upravlinnia statystyky u Lvivskii obl. URL : http://database.ukrcensus.gov.ua/statbank_lviv/Database/25PRAVOPORYSH/databasetree_uk.asp#. [in Ukr.]
8. Tiuremnyi portal [Prison portal]. <http://ukrprison.org.ua/articles/1581323348>. [in Ukr.]
9. Yahunov, D. (2020) Ukrainka penitentsiarna polityka (1991–2020): uzahalnennia moduliatzii ta otsinka osnovnykh pokaznykiv [Ukrainian penitentiary policy (1991-2020): generalization of modulations and assessment of key indicators]. *European political and law discours V7 № 5 2020*. URL: <http://surl.li/vydk>. [in Ukr.]

ABSTRACT

Nataliia Komykh. Gender optics in crime research. An attempt is made to consider crime as a social phenomenon using a gender approach. Attention is paid to the analysis of women's crime, its specifics and factors. The methodological basis of scientific research is a gender-sensitive approach, which is based on the theoretical principles of social constructivism. According to the optics of the constructivist

approach, gender is a social construct, and gender behavior is determined by subjective and objective factors. A significant advantage of the gender approach is the interpretation of the individual's daily practices through the characterization of the social conditions of their development. The subject is an active participant in social interaction, constantly creating social reality, and not a passive consumer of it, as defined by traditional positivist theories. According to the results of application of this approach to the analysis of crime, we have identified the features of women's crime: much lower share in total crime compared to men's; in general, the social danger of women's crimes is lower (but this feature has recently changed for the worse as the number of serious crimes committed by women and their role in mixed crime increases). Theft is a common type of crime committed by women. The causes of women's crime, in our opinion, are: the tendency to masculinize the social behavior of women, which is due to the objective state of social change in social reality from modern to postmodern society. We note that an important factor in criminal behavior is the crisis of Ukrainian society: economic, social, political and sociocultural. Poverty, low living standards are one of the main reasons why a woman commits a crime. In our opinion, the directions of research of gender differentiation of new forms of criminal behavior, for example cybercrime, are perspective.

Keywords: *gender approach, crime, women's crime, gender inequality, gender structure.*

УДК 343.81-341.42

DOI 10.31733/2078-3566-2021-2-209-213

Ольга РОМАНОВА®

кандидат юридичних наук, доцент
(Криворізький навчально-науковий
інститут Донецького державного
університету внутрішніх справ
МВС України)

ОКРЕМІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОЦІНКИ КОРУПЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ТА ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Криміногенна ситуація, що склалася в останні десятиліття в Україні, характеризується стабільним поширенням корупційних проявів. Цей факт визнають фахівці в галузі юриспруденції та представники влади у політичній сфері, крім того вона підтверджується стрімким розвитком та оновленням антикорупційного законодавства, відображеного у законодавчих актах, а також підкріплений іноземними експертами.

Практично у всіх структурних підрозділах органів влади та на всіх рівнях управління зберігається стійка тенденція поширення корупції, яка на пряму пов'язана з хабарництвом. У статті розкрито окремі аспекти кримінально-правової оцінки кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності, а саме провокації підкупу та корупції, як складової, що є частиною кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності.

Ключові слова: *провокація підкупу, службові кримінальні правопорушення, корупція, хабарництво.*

Постановка проблеми. На жаль, на сьогодні не можливо визначити все коло корупційних впливів та набір корупційних способів їх вчинення. Заходи протидії корупції не встигають за «уміннями та навичками», які набуває корупція як в сфері службової діяльності, так і в інших сферах життя. Кожне корупційне правопорушення індивідуальне. Кожен факт корупції є наслідком тільки йому властивої сукупності умов і причин.

Для успішної боротьби з цим явищем необхідно ретельно аналізувати кожен факт службового зловживання, виявляти причини, завдяки яким він став можливий, негайно ви-

© Романова О. І., 2021
romanovaoi@ukr.net